Kanton Bern
Canton de Berne

Zarokistanê li beşa almanîaxêv a kantona Bernê

Agahî ji bo dêûbavan

Elterninformation Kindergarten Kurdisch Kurmandschi

Bildungs- und Kulturdirektion

Naverok

Dayîkbavên hêja ... 3

Bi xêr hatine zarokistanê ... 4

Armancên perwerdehiyê û cureyên hînkirinê ... 6

Piştgiriya pêşveçûnê ... 8

Hevkariya di navbera Dayîkbav û mamosteyan de ... 10

Rêxistina zarokistanê ... 12

Lênêrîn û tenduristî ... 14

Rêveberiya dibistanê, rayedar û beşên pispor ... 15

Impressum

Herausgeberin und Copyright:
Bildungs- und Kulturdirektion
Amt für Kindergarten, Volksschule und Beratung
akvb.bkd@be.ch
Auflage 2022

Download: www.be.ch/volksschule

Dayîkbavên hêja

Piştî ku zarokê we bibe çar salî, ew ê di meha Tebaxê de dest bi zarokistanê bike. Çûyîna zarokistanê ji bo we û zaroka we bûyereke taybetî ye.

Wekî dayîkbav, hûn dikarin di serkeftina beşdarbûna zarokistanê de gelek tevkariyê bikin û piştgirî û li ser riya hînbûna zarokê ya pêşdetir hevaltiya zaroka xwe bikin. Zaroka xwe teşwîq bikin ku bi tena serê xwe gelek tiştan bike. Ev yek wê xwebaweriya wî xurt bike, serxwebûna wî pêş bixe û dikare ji wî re hêsantir bike ku dest bi zarokistanê bike û di komeke mezin de bi hev re bin.

Me ji we re agahdariya bingehîn berhev kiriye da ku hûn wêneyekî berfireh ê zarokistanê wergirin.

Em ji we û zaroka we re destpêkeke xweş û demeke xweş û bextewar a zarokistanê hêvî dikin!

Wezareta Perwerde û Çandê

Li hin şaredariyan, zarokên zarokistanê û salên yekem û duyem ên dibistana seretayî bi hev re an jî bi qismî bi hev re (temenên tevlihev) tên hînkirin (Basisstufe yan Cycle élémentaire).

Bi xêr hatine zarokistanê

Çûyîna bo zarokistanê
Eintritt in den Kindergarten

Dema ku zaroka we diçe zarokistanê, cihekî nû ji bo jiyan, lîstik û tecrubeyê vedibe. Zaroka we bi komek zarokan re ku ji aliyê pêşkeftin, hewcedariyên xwe û zimanê xwe û herweha paşxaneya wan a civakî û çandî ve ji hev cihê ne, dibîne.

Zarok di zarokistanê de bi hev re mezin dibin û civakeke ku tê de bikarin bilîzin û ji hev fêr bibin ava bikin. Di zarokistanê de, zaroka we derfet heye ku tiştên nû biceribîne, ezmûn bike û biafirîne. Bi ezmûnên cihêreng ên bi hemî hestan re, ew dikarin berdewam bikin ku ramanên xwe yên li ser tişt û têkiliyan ava bikin.

Mamosteyê zarokistanê
Lehrperson für den Kindergarten

Dersa zarokên çar heya şeş salî ji aliyê mamosteyê zarokistanê ve tê birêvebirin. Li gor mezinahî û pêkhateya polê, mimkin e ku mamosteyekî din ê zarokistanê dersê bide polê yan jî alîkarekî polê bi demkî piştgiriyê bide mamosteyê polê.

Mamoste li gor pêşketin, karîn û berjewendiyên wan zarokan teşwîq dike û piştgiriyê dide wan. Ew pêşniyaran dide, cureyên hînkirinê yên guncaw hildibijêre, kursa dersê pêşnûma dike û materyalên hînkirinê amade dike ku ezmûnên nû û gavên hînbûnê yên din pêk tîne.

Di zarokistanê de, zaroka we derfet heye ku tiştên nû bicer-ibîne, ezmûn bike û biafirîne. Bi ezmûnên cihêreng ên bi hemî hestan re, ew dikarin berdewam bikin ku ramanên xwe yên li ser tişt û têkiliyan ava bikin.

Armancên perwerdehiyê û cureyên hînkirinê

Bernameya 21
Dersên li zarokistanê li ser bingeha Bernameya 21ê tên çêkirin. Bername ji bo mamosteyên ji zarokistanê heya sala 9em wekî rêbernameyekê tê bikaranîn, ku di plansazîkirina dersan de piştgiriyê dide wan.

Li ser bingeha berjewendîparêz, fêrbûna carcaran di rewşên rojane û lîstokê de, hînbûn di kursa zarokistanê de bêtir dibe armanc û bipergal. Zarok her ku diçe pirtir dikare bi kar û barên hatine dayîn re mijûl bibe.

Bilîzin û hîn bibin
Spielen und Lernen
Lîstik yek ji formên herî girîng ên fêrbûnê li zarokistanê ye. Lîstik dihêle zarok riyên fêrbûna xwe kifş bikin û bişopînin. Lîstik bîhnfirehiyê pêşve dibe, hîndarî û hevgirtinê teşwîq dike û dijwarî û derfetên çalakiyê peyda dike.

Odeya zarokistanê bi hawîrdorên lîstik û fêrbûnê yên dewlemend ên ku zaroka we dikare her roj ji nav wan hilbijêrin tê sazkirin. Lê ew di heman demê de tên teşwîqkirin ku beşdarî lîstikê bibin û fêr bibin ku dibe ku ew ji bo xwe hilnebijêrin.

Ji hevdu fêrbûn
Voneinander Lernen
Di komê de, zaroka we bi zarokên din re û ji wan hîn dibe. Zarok fêr dibin ku rêzik tên bikaranîn. Ew fêr dibin ku di rewşên cuda de bi rêkûpêk tevbigerin û berjewendiyên xwe bi yên zarokên din re li hev bikin. Ew hîn dibin di rewşên nakokî de xwe vedikişînin, xwe îsbat dikin û li çareyan bigerin. Ev şiyana wan a civakî pêş dixe.

Pêşveçûna kesane
Persönliche Entwicklung

Zarok jî di zarokistanê de şiyana xwe ya kesane mezin dikin. Ew ber bi serxwebûnê ve tên rêvekirin, berpirsiyariya hevpar digirin ser milê xwe û xweseriya xwe diceribînin. Ev yek baweriya wan bi xwe zêde dike. Ew fêr dibin ku bala xwe bidin ser armancekê û hestên xwe bi rêkûpêk bikin. Ew fêr dibin ku hestên xwe fam bikin û li gorî rewşê tevbigerin. Zarok bi qabîliyetên xwe û şiyana xwe bawer dikin û dikarin wan baştir û baştir binirxînin.

Bingehên ji bo bidestxistina teknîkên çandî
Grundlagen für den Erwerb von Kulturtechniken

Zarok fêrî vegotin û danûstandinê dibin, serpêhatiyan vedibêjin û çîrokan dibihîzin. Ev jî şarezayiya ziman pêş dixe û peyvsaziyê berfireh dike.

Zarok ji bo fêrbûna xwendin û nivîsandinê bi guhdana tîp û peyvên di stran û qafiyan de amade dibin. Herweha şiyan û xeyalên tevgerê yên rast ji bo cih û şekil tên pêşvexistin.

Zarok bi lîstina bi qas û hejmaran ve, têkilî û rêzikên xwe yên bîrkariyê yên yekem nas dikin.

Zarok jî di zarokistanê de şiyana xwe ya kesane mezin dikin. Ew ber bi serxwebûnê ve tên rêvekirin, berpirsiyariya hevpar digirin ser milê xwe û xweseriya xwe diceribînin.

Piştgiriya pêşveçûnê

Piştgirî û xurtkirin

Unterstützen und fördern

Zarok hewcedarî, tecrûbe û şiyanên cuda tînin zarokistanê. Mamoste bi çavdêrî û axaftina bi dayîkbavan re rewşa pêşveçûna zarokan tomar dike. Ev rê dide wê ku hêz, şiyan û berjewendiyan û herweha tiştên ku hîn jî ji zarokê re dibe sedema tengasiyê nas bike. Mamoste bi têgihîştina serpêhatî û pêşkeftina takekesî ya zarokekê, awayê xebata bi zarokan re plan û birêk dike.

Piştevaniya zêde

Zusätzliche Unterstützung

Zarokên ku ji bo pêşveçûna xwe hewceyî piştgirîyeke zêde ne piştgirîya armanckirî werdigirin. Di şêwirmendiya bi we re, pisporekî din dikare piştgiriyê bide zarokan, wek mînak, di pêşketina ziman an tevgerê de.

Almanî wekî zimanê duyem

Deutsch als Zweitsprache

Zarokên ku zimanê wan ê dayîkê ne almanî ye, dewlemendiya ezmûn û zimanê xwe yê ku bi zimanê xwe yê yekem ve girêdayî ye, bi xwe re tînin. Di zarokistanê de pêşniyar hene ku zarokên ku pirzimanî mezin dibin bi taybetî tên teşwîqkirin ku fêrî almanî bibin. Lê belê, eger zaroka we ji destpêkê ve ji zimanê perwerdehiyê fêm bike û ji aliyê mamoste û zarokan ve were fêmkirin, dê di zarokistanê de destpêkeke pir hêsantir hebe.

Zaroka we çiqas zûtir bi zimanê Almanî re têkeve têkiliyê, hînbûna wî dê hêsantir be. Ji ber vê sedemê divê zaroka we bi kêmanî salekê beriya ku bikeve zarokistanê, bi rêkûpêk derfet were dayîn ku bi Almanî bibihîze û biaxive. Ew dikarin vê yekê bikin, bo nimûne, di koma lîstikê de, li navenda Lênêrîna rojane an jî bi zarokên taxê re.

Mamoste bi têgihîştina serpêhatî û pêşkeftina takekesî ya zarokekê, awayê xebata bi zarokan re plan û birêk dike.

Hevkariya di navbera Dayîkbav û mamosteyan de

Hevkarî

Zusammenarbeit

Hevkariya bi mamoste û birêvebiriya dibistanê re dibe alîkar ku ji bo zaroka we baştirîn piştgirî were peydakirin û ji bo dayîkbavan neçarî ye.

Minasib bo zarokistanê

Fit für den Kindergarten

Mamosteyê zarokistanê berî destpêkirina sala zarokistanê bi dayîkbavan re têkiliyê çêdike.

Eger zaroka we di rojeke serdanê de zarokistan û mamosteyê nas bike, ew dikare di hawîrdora nû de baweriya destpêkê bi dest bixe.

Li broşûra “Minasib bo zarokistanê” de yan bin www.be.ch/fit-fuer-den-kindergarten de hûn ê pêşniyaran bibînin ka çawa dikarin di pêşveçûna zaroka xwe de piştgirî bikin û çi dibe alîkar ku di destpêka zarokistanê de serkeftî be.

Zanyariyên duyalî

Gegenseitige Information

Hêvî û armanc bi zanyarî û nîqaşên duyalî zelal dibin. Zarok dikarin li zarokistanê ji nava malê cuda tevbigerin. Dayîkbav û mamoste ji bo ku zarokan baştir fam bikin û bi vî awayî karibin baştir piştgirî û cesaretê bidin wan, dîtin û serpêhatiyên xwe danûstandin dikin.

Mamoste dê di wextê xwe de û bi rêkûpêk li ser navenda Lênêrîna rojane we agahdar bike.

Di terbiyekirin û perwerdekirina zaroka we de zarokistan piştgiriya we dike. Eger pêdiviya we bi agahiyê hebe yan jî pirsên we li ser zarokistanê û pêşveçûna zaroka we hebin, ji kerema xwe serî li mamosteyê pola zaroka xwe bidin.

Formên cuda yên hevkariyê
Verschiedene Formen der Zusammenarbeit

Mamoste dikare bi dayîkbavan re formên hevkariyê yên cihêreng hilbijêre (wek mînak, êvara dayîkbavan, nameya dayîkbavan, dora axaftinê, rûdanên bo Dayîkbav û zarokan).

Dayîkbav û mamoste hevdu baştir nas dikin û dikarin di bûyerên li zarokistanê û di axaftinên dayîkbavan de pêbaweriya hevdu çêbikin.

Gotûbêj
Gespräche

Hem mamoste û hem jî Dayîkbav dikarin ji bo danûstandina agahdarî û ramanan an jî zelalkirina pirsan daxwaza civînê bikin.

Hevdîtina li cih
Standortgespräch

Di saleke zarokistanê de carekê, mamoste bi dayîkbavan re lêkolîneke rewşê dike. Di gotûbêjê de, nêrîn tên danûstandin û pêşketina zarokê, pêşkeftina fêrbûnê, reftarên kar, şiyanên kesane û civakî tên nîqaşkirin.

Mijarên ku tên nîqaşkirin ji aliyê mamoste ve di forma protokolê ya ku ji aliyê Rêveberiya Perwerdehiyê ve ji bo vekolîna rewşê hatiye dayîn, tên tomarkirin. Peymanên hevpar û zêde jî dikarin bi peyvên sereke werin tomarkirin. Form beşek ji fayla belgeyê ye, ku paşê dê raporên nirxandina dibistanê jî tê de hebe.

Serdan
Besuche

Dayîkbav dikarin piştî şêwirmendiya bi mamosteyê re biçin zarokistanê.

Hêvî û armanc bi zanyarî û nîqaşên duyalî zelal dibin.

Rêxistina zarokistanê

Zarokistan wekî beşeke dibistana seretayî

Kindergarten als Teil der Volksschule

Zarokistan beşeke serbixwe ye ji dibistana seretayî ya yanzdeh salî û bêpere ye. Ew bi gelemperî du salan berdewam dike. Her zarokek ku di 31ê Tîrmehê de bibe çar salî, di meha Tebaxê de dest bi zarokistanê dike. Temen ji bo têketinê diyarker e.

Bijardeya dayîkbavan heye ku li gorî asta pêşkeftina xwe destûr bidin ku zaroka xwe salekê şûnda têkeve sala yekem a zarokistanê. Eger hûn dixwazin vê bijardeyê bi kar bînin, ji kerema xwe vê yekê li ser forma tomarkirinê ya ku şaredariya we dê ji we re bişîne, binêrin. Rêvebiriya dibistanê ji bo nîqaşeke li ber destê we ye ku ji we re bibe alîkar ku hûn biryarekê bidin. Herweha hûn dikarin ji şêwirmendiya perwerdehiyê, ji bijîşkê zarokan an jî ji şêwirmendiya dayîkbavan tewsiyeyan wergirin.

Dema zarokistanê

Kindergartenzeit

Hejmara dersên her hefteyê (dersek 45 deqeyan berdewam dike) bi hejmara hefteyên dibistanê yên salê ve li civata we ve girêdayî ye. Bi 38 hefteyên dibistanê ev 23 heta 26 ders û bi 39 hefteyên dibistanê re 22 heta 25 ders e.

Kêmkirina dema hînkirinê di sala yekem a zarokistanê de

Reduktion der Unterrichtszeit

Di sala yekem a zarokistanê de, zaroka we dikare bi hejmareke kêmbûyî ya dersan biçe zarokistanê. Eger hûn bixwazin vê yekê bikin, dema ku zaroka xwe tomar bikin vê yekê ji rêveberiya dibistanê re ragihînin. Dibe ku dema hînkirinê herî zêde ji sisêyan yek kêm bibe. Armanc ew e ku hêdî hêdî zarokan bi dema dersê ya temam bidin naskirin.

Rêveberiya dibistanê li ser rêxistin û dema kêmkirina hîndekariyê biryar dide.

Beşdarbûna polê

Besuch des Unterrichts

Li gor bernameyê zarok ji duşemê heta înê bi rêkûpêk diçin zarokistanê. Demjimêra destpêk û dawiya sibê wekî yên li dibistanê ne (demên blokê). Ders piştî nîvro hefteyê carekê yan du caran tên dayîn.

Piştrast bibin ku zaroka we dema ku beşdarî dersê dibe baş bêhna xwe digire. Ji bo dersan û bûyerên taybetî, wekî geryanên hevbeş, pê ewle bin ku zaroka we bi awayê guncaw cil û bergên xwe li xwe kiriye.

Rêya zarokistanê

Kindergartenweg

Li derveyî zarokistanê, li ser rêya zarokistanê û li ser rêya malê, zarok di bin berpirsiyariya dayîkbavên xwe de ne. Bi mebesta ku piştî demekê ew bi awayekî serbixwe di rê de bimeşe, bi zarokê xwe re riya zarokistanê hîndarî bikin.

Nehatin

Absenzen

Mamoste ji nehatinan (mînak ji ber nexweşî yan qezayeke zaroka xwe yan jî di malbatê de, koçkirina malê, serdanên bijîşkan an dixtorên diranan) di zûtirîn wext de, lê herî dereng berî destpêkirina dersê, agahdar bikin. Di rewşa nexweşiyên wek tayê, gêjbûn û hwd. de, zaroka we heta ku ji nû ve baş bibe dê li malê bimîne.

Miafbûn

Dispensationen

Ji bo pejirandina miafbûnan, çar hefteyan zûtir daxwaznameyeke nivîskî ji rêveberiya dibistanê re bişînin. Ji ber sedemên wekî pîrozbahiyên cejnên olî yên girîng, bûyerên girîng ên malbatê an jî beşdarbûna kursa ziman û çanda zikmakî (HSK) dibe ku awarte werin dayîn.

Nîvrojên azad

Freie Halbtage

Mafê zarokê we heye ku her saleke zarokistanê heta pênc nîv rojên azad hebe. Zaroka we di van nîv rojan de bêyî ku sedemeke diyar bike dikare ji dersê dûr bimîne. Eger hûn dixwazin ji bo zaroka xwe nîvrojê betlaneyê wergirin, berê mamosteyê polê agahdar bikin. Nîvroj dikare bi serê xwe yan bi hev re werin girtin.

Veguhestina bo pola 1emîn a dibistana seretayî

Übertritt in das 1. Schuljahr der Primarstufe

Piştî du salan li zarokistanê hemû zarok diçin sala yekem a dibistana seretayî. Bi awayê awrte – bi taybetî ji ber asta pêşkeftinê – zarok dikarin salekê zûtir an dereng dest bi sala 1emîn a dibistana seretayî bikin. Di vê rewşê de, rêveberiya dibistanê li ser daxwaza mamoste û bi şêwirmendiya dayîkbavan biryarê dide.

Mamosteyên zarokistanê bi mamosteyên pola yekem a dibistana seretayî re dixebitin. Projeyên hevbeş an rojên serdanê îmkana amadekirina zarokan ji bo dibistana seretayî û birêxistina veguhestinê dide.

Lênêrîn û tenduristî

Dibistana rojane

Tagesschule

Ji bilî dersên li zarokistan û dibistanê, li gelek civatan xizmeta Lênêrîna zarokan heye: dibistana rojane. Dibistana rojane dibe ku serê sibê, nîvro (bi firavînê) û lênihêrîna piştî nîvro pêk bîne. Çûyîna dibistana rojane dilxwazî ye. Dayîkbav li gorî hatina xwe mesrefên Lênêrîna zarokan bi par ve dikin û heqê xwarinê didin.

Hûn dikarin ji rêveberiya dibistana xwe fêr bibin ka kîjan pêşniyar di civata we de hene. Agahiyên giştî yên li ser dibistanên rojane dikarin li vir bibînin: www.be.ch/schulergaenzende-angebote

Hûn dikarin ji bo Lênêrîna zarokan li derveyî malbatê bijardeyên zêdetir bibînin (navendên Lênêrîna zarokan, muqatkarên zarokan, hwd.) li vir: www.fambe.sites.be.ch

Muayeneya bedenî

Ärztliche Untersuchung

Muayeneya bijîjkî û muayeneyên salane yên diranan ji hêla dixtorê diranan ve ji bo hemî zarokên li zarokistanê neçarî û bêpere ye.

Eger dermankirin hewce be, bijîşk dê we agahdar bike. Dayîkbav bi xwe mesrefan qebûl dikin.

Rêveberiya dibistanê, rayedar û beşên pispor

Birêveber
Schulleitung

Rêveberiya dibistanê ji rêveberiya perwerdeyî û xebitandinê ya dibistan û zarokistanê berpirsiyar e. Eger pirsên we li ser rêxistina dibistanê yan rewşeke ku bi mamoste re nayê çareserkirin hebin, hûn dikarin bi rêveberiya dibistanê re têkilî dayînin.

Rayedarê xwecihî
Gemeindebehörde

Desthilatdariya herêmî ya berpirs berpirsiyar e ku li gorî qanûnên kantonê û daxwazên şaredariyê zarok biçin zarokistanê.

Lêpirsîneriya dibistanê
Schulinspektorat

Lêpirsîneriya kantonê ser dibistanên seretayî ji aliyê çavdêriya dibistanan a herêmê ve ye.

Navendên şêwirmendiyê yên perwerdehiyê
Erziehungsberatungsstellen

Navenda şêwirmendiya perwerdehiyê ya kantonê li herêma we dê li ser hemî aliyên taybetî yên pêşveçûna zaroka we û li ser mijarên perwerdehiyê tewsiyeyan li we bike:
www.be.ch/erbildungsberatung

Zanyariyên pirtir ser dibistana seretayî dikarin li vir bibînin:
www.be.ch/volksschule